

Sygn. akt I C 968 / 15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2015 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Krzysztof Rudnicki**

Protokolant: **Małgorzata Wąchala**

po rozpoznaniu w dniu 06.10.2015 r.

we W.

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. W.**

przeciwko **I. W.**

o ustalenie nieważności umowy

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej **7 217 zł** kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powód B. W. wystąpił przeciwko pozwanej I. W. z pozwem, w którym wniósł o ustalenie nieważności umowy sądowej zawartej przed Sądem Rejonowym dla Wrocławia-Fabrycznej w dniu 28.02.2006 r. w sprawie o podział majątku dorobkowego XIV Ns 7/05 pomiędzy B. W. a I. W..

Powód podał, że związek małżeński został rozwiązany na mocy wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 24.09.2002 r., XIII RC 2050/01. Po uprawomocnieniu się wyroku powstała konieczność podziału małżeńskiego majątku wspólnego. Powód podejmował wielokrotne próby dokonania ugodowego podziału majątku, jednakże pozwana nie wyraziła zgody na żadną z propozycji sprawiedliwego podziału majątku. Podjęła natomiast szereg pozaprawnych działań mających doprowadzić do przejęcia w całości zgromadzonego przez strony majątku i dokonania w istocie fikcyjnego jego podziału. Podejmowane przez pozwaną działania doprowadziły do bezprawnego pozbawienia powoda wolności, rozstroju zdrowia psychicznego, upadku budowanej przez kilkanaście lat firmy i całkowitej utraty wspólnego majątku.

Powód w dniu 14.12.2004 r. złożył wniosek o podział majątku wspólnego, domagając się ustalenia nierównych udziałów w stosunku 3/4 do 1/4 ze względu na stopień przyczynienia się do powstania majątku. Całość środków pochodzących na budowę wspólnego domu pochodziła z prowadzonej przez powoda działalności gospodarczej (...) Środki pochodzące na podjęcie i prowadzenia tej działalności pochodziły ze środków zarobionych przez powoda podczas pobytu w(...).

Postępowanie podziałowe zostało umorzone w związku zawarciem dnia 28.02.2006 r. umowy sądowej. I. W. otrzymała nieruchomości przy ul. (...) o łącznej wartości 550 000 zł, wyposażenie budynku – o łącznej wartości 25 000 zł,

samochód H. (...)– o wartości 27 000 zł, B. W. otrzymał samochód H. (...)– o wartości 50 000 zł, samochód T. (...)– o wartości 50 000 zł, samochód M. (...)– o wartości 10 000 zł, stan magazynowy towarów, (...)– o wartości nie mniejszej niż 250 000 zł, środki pieniężne na rachunkach bankowych i rachunku maklerskim – o nieoszacowanej wartości, przedsiębiorstwo (...)– o nieoszacowanej wartości; strony uznały, że udziały w majątku wspólnym są równe.

Powód podniósł, że ugoda w rozumieniu art. 917 kc jest umową, która umożliwia rozwiązywanie sporów na drodze kompromisu. Możliwość zawarcia ugody jest jednak w każdym razie uzależniona od gotowości do zawierania kompromisów, ustępstw i rezygnacji ze swoich mniej lub bardziej prawdopodobnych racji na rzecz partnera stosunku prawnego.

Istotną kwestią przy zawieraniu ugody są wzajemne ustępstwa stron.

Ugoda z dnia 28.02.2006 r. wypełnia przesłanki nieważności z art. 58 § 1 i 2 kc. Naruszony został art. 684 kpc w zw. z art. 567 § 3 kpc. Nie określono wartości składników majątkowych w postaci środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych i maklerskich oraz przedsiębiorstwa (...), natomiast wartość składnika majątkowego określonego jako zapasy towarów została wskazana jako „nie mniejsza niż 250 000 zł”, co trudno uznać za rzeczywiste określenie wartości tego składnika majątku. Dodatkowo naruszony został także art. 917 kc. Treść ugody odpowiada w całości żądaniom I. W. dotyczącym podziału majątku wspólnego, który stworzył wyłącznie powód. Przy zawarciu ugody zostały naruszone zasady współzycia społecznego poprzez rażące pokrzywdzenie powoda w związku ze znaczną nieekwiwalentnością otrzymanych składników majątku oraz naruszanie zasady uczciwości poprzez nieuczciwe wykorzystanie przez I. W. swojej uprzywilejowanej pozycji i niekorzystnego położenia powoda. Składniki przyznane powodowi miały wartość ustaloną w sposób rażąco sprzeczny z zasadami rzetelności i uczciwości oraz wbrew dowodom przedstawianym przez powoda. Podstawowa nieprawidłowość polegała na zaniechaniu wyceny przedsiębiorstwa (...) jako zorganizowanej całości. Wycena przedsiębiorstwa narusza przepisy ustawy z dnia 19.09.1994 r. o rachunkowości. Środki pieniężne na rachunkach bankowych oraz na rachunku maklerskim przedstawiały wartość o.

Powód podniósł, że otrzymał składniki o ponad dziesięciokrotnie mniejszej wartości niż otrzymała pozwana.

Ugoda podpisana w dniu 28.02.2006 r. stanowi czynność prawną rażąco krzywdzącą go, a przez to nieważną.

Podał, że od momentu orzeczenia rozwodu pozwana rozpoczęła kampanię oszczerstw i fałszywych donosów do organów ścigania. Składała fałszywe i oszczercze zeznania. Postanowieniem Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia z dnia 06.10.2005 r. powód został aresztowany na okres 3 miesięcy pod zarzutem narażenia Skarbu Państwa na straty. Śledztwo zostało częściowo umorzono postanowieniem prokuratora z dnia 14.11.2006 r. Powód został uniewinniony od stawianych mu zarzutów. Uzyskał przyznanie zadośćuczynienia za niesłuszne pozbawienie wolności. Po zwolnieniu z aresztu powód był w stanie załamania psychicznego i nerwowego. Musiał poddać się leczeniu. W dniu podpisania ugody był w fatalnym stanie psychicznym, pod wpływem silnych leków antydepresyjnych, szantażowany oraz zastraszone groźbą ponownego uruchomienia procedur karnych w postaci ponownego tymczasowego aresztowania. Pełen obaw i pod wpływem strachu w obawie przed dalszą eskalacją postępowań karnych wywoływanych przez pozwaną i jej pełnomocnika powód podpisał ugodę. Nie miał świadomości, że został w majestacie prawa pozbawiony majątku, do którego powstania wyłącznie sam się przyczynił. Doszło do sfabrykowania ugody, w której fikcyjne składniki przypadły powodowi, a istniejące składniki majątku przypadły pozwanej, zaś majątek wytworzony przez pozwaną został ukryty. Powód nie otrzymał przyznanych mu składników majątku, a dodatkowo pozostało mu do spłacenia zobowiązanie firmy w wysokości 450 000 zł.

W odpowiedzi na pozew pozwana I. W. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów procesu.

Zarzuciła, że powództwo jest oczywiście bezzasadne, a twierdzenia powoda stanowią jedynie bezpodstawne próby zanegowania prawomocnej ugody sądowej.

Podniosła, że podział majątku wspólnego może nastąpić na podstawie zgodnego wniosku uczestników. W ramach uzgodnień w sprawie o podział majątku wspólnego uczestnicy mają prawo i mogą skutecznie ustalić składniki majątku, ich wartość, jak również sposób podziału. W sprawie o podział, gdy strony są zgodne co do wartości składników, sąd nie musi ingerować przez prowadzenie dowodów na okoliczność wartości składników. Zgodnie z § 6 ugody strony oszacowały wartość majątku dorobkowego na łączną kwotę 1 200 000 zł, a składniki przyznane powodowi przedstawiały wartość nie mniejszą niż 600 000 zł. Zarzuty powoda w przedmiocie niewłaściwego określenia wartości składników majątkowych ograniczają się jedynie do stwierdzenia sprzeczności wyceny z zasadami uczciwości i rzetelności.

Całkowicie nieuprawnione jest twierdzenie powoda, iż sąd naruszył art. 917 kc. Rodzaj i zakres wzajemnych ustępstw może być różny i nie musi cechować się ekwiwalentnością. Wartość ustępstw i ich ekwiwalencję ocenia się wyłącznie subiektywnie. O kwalifikacji porozumienia jako ugody decyduje odczucie każdej ze stron, że jej własne ustępstwo zostało odwzajemnione. Nie sposób twierdzić, aby wzajemne ustępstwa stron naruszały zasady współzycia społecznego. Zbyt duże, nieekwiwalentne ustępstwo nie powinno stanowić o nieważności ugody. Strony po trwającym wiele miesięcy postępowaniu, w toku którego składały oświadczenia, wnioski i dowody, korzystając przy tym z pomocy pełnomocników, postanowiły zakończyć postępowanie zawarciem ugody, w której uregulowały całościowo o kompletnie podział ich wspólnego majątku. Nie sposób uznać za zasadne twierdzeń powoda, który nawet nie próbuje uzasadnić ani udowodni, na czym miałyby polegać nieuczciwe wykorzystanie przez I. W. swojej uprzywilejowanej pozycji.

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny.

Wyrokiem z dnia 24.09.2002 r., XIII RC 2050/11, Sąd Okręgowy we Wrocławiu rozwiązał związek małżeński B. W. i I. W. zawarty w dniu 13.04.1982 r. w USC we W. przez rozwód z winy obu stron. Wyrokiem z dnia 10.12.2003 r., I ACa 143/03, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację powoda od wyroku SO.

/ dowód: wyrok SO z uzasadnieniem – k. 32-38; wyrok SA z uzasadnieniem – k. 39-45 /

Dnia 14.12.2004 r. B. W., zastępowany przez adwokata C. N., złożył w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Fabrycznej wniosek o podział majątku wspólnego. We wniosku wskazał, że w skład majątku wchodzi:

- nieruchomość przy ul. (...) – o wartości 550 000 zł,
- wyposażenie mieszkania – o wartości 25 000 zł,
- Przedsiębiorstwo (...) – o wartości 103 000 zł.

Wniósł o przyznanie uczestnicze postępowania nieruchomości i wyposażenia, a jemu przedsiębiorstwa, oraz zasądzenie od uczestniczki 287 500 zł.

/ dowód: wniosek – k. 72-77; akta sprawy XIV Ns 7/05 /

W odpowiedzi na wniosek złożonej dnia 04.04.2005 r. I. W., zastępowana przez adwokata A. M., wniosła o ustalenie, że w skład majątku dorobkowego wchodzi:

- nieruchomość przy ul. (...) – o wartości 550 000 zł,
- wyposażenie mieszkania – o wartości 25 000 zł,
- samochód H. (...) – o wartości 50 000 zł,
- samochód T. (...) – o wartości 50 000 zł,

- samochód H. (...) – o wartości 27 000 zł,
- samochód M. (...) – o wartości 10 000 zł,
- zapasy cukru o wartości 250 000 zł,
- środki na rachunkach bankowych,

ustalenie, że udziały stron w majątku dorobkowym są równe oraz o przyznanie jej mieszkania, wyposażenia i samochodu H. i przyznanie wnioskodawcy samochodów i zapasów cukru, a w stosunku do środków na rachunkach bankowych przyznanie ich stronom po połowie.

/ dowód: odpowiedź na wniosek – k. 103-106; akta sprawy XIV Ns 7/05 /

Postanowieniem z dnia 06.10.2005 r., V sKp 668/05, Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia zastosował wobec B. W., zatrzymanego dnia 04.10.2005 r., podejrzanego o przestępstwa z art. 258 § 1 i 3 kk w zw. z art. 12 kk, art. 271 § 1 i 3 kk i art. 273 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i art. 12 kk, art. 18 § 1 kk w zw. z art. 271 § 1 i 3 kk w zw. z art. 91 § 1 kk, tymczasowe aresztowanie na czas trzech miesięcy, tj. do dnia 04.01.2006 r.

Postanowieniem z dnia 28.10.2005 r., IV Kz (...), Sąd Okręgowy we Wrocławiu nie uwzględnił zażaleń podejrzanego i obrońcy i utrzymał areszt tymczasowy w mocy.

Postanowieniem z dnia 07.12.2005 r., V Ds. 82/05, Prokurator Okręgowy uchylił

zastosowany wobec B. W. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

/ dowód: postanowienie z dnia 06.10.2005 r. – k. 126-131; postanowienie z dnia 28.10.2005 r. – k.

132-134; postanowienie z dnia 07.12.2005 r. – k. 135 /

Na rozprawie dnia 03.01.2006 r. przed Sądem Rejonowym dla Wrocławia-Fabrycznej w sprawie o podział majątku XIV Ns 7/05 stawili się pełnomocnik wnioskodawcy adw. C. N. i pełnomocnik uczestniczki I. W. adw. A. M..

Pełnomocnik uczestniczki oświadczył, iż według informacji uczestniczki powstały warunki do zawarcia ugody i przedstawił jej warunki.

Pełnomocnik wnioskodawcy oświadczył, iż według informacji udzielonej przez wnioskodawcę miało dojść do konsultacji pełnomocników stron, ewentualnie przesłania propozycji ugodowej.

Następnie stawiała się uczestniczka i oświadczyła, że przedstawiona propozycja ugody została uzgodniona z wnioskodawcą.

Pełnomocnicy stron zgodnie wnieśli o odroczenie rozprawy i określenie terminu na sprecyzowanie warunków ugody, przy czym pełnomocnik wnioskodawcy oświadczył, że oczekuje, iż treść ugody zostanie przedstawiona na piśmie.

Sąd postanowił określić pełnomocnikom stron termin 3 tygodni na sprecyzowanie stanowisk stron w zakresie zawarcia ugody i odroczyć rozprawę z terminem na piśmie.

Dnia 19.01.2006 r. pełnomocnik uczestniczki złożył pismo, w którym poinformował, że strony doszły do porozumienia w zakresie podziału majątku i wniósł o wyznaczenie terminu posiedzenia celem zawarcia ugody. Do pisma załączył projekt ugody,

Na rozprawie dnia 28.02.2006 r. przed Sądem Rejonowym dla Wrocławia-Fabrycznej w sprawie o podział majątku XIV Ns 7/05 stawili się: wnioskodawca wraz z pełnomocnikiem adw. C. N. i uczestniczka wraz z pełnomocnikiem adw. A. M..

Pełnomocnik wnioskodawcy oświadczył, że wnioskodawca wyraża zgodę na zawarcie ugody. Wnioskodawca oświadczył, że zna treść ugody i zgadza się na jej zawarcie.

Strony zawarły ugodę następującej treści:

1. Strony oświadczają, że w skład majątku dorobkowego wynikającej z małżeństwa rozwiązanego wyrokiem SO we Wrocławiu z dnia 24.09.2002 r., wchodzi następujące składniki:

- a) nieruchomość przy ul. (...) we W. – o wartości 550 000 zł,
- b) wyposażenie mieszkania – o wartości 25 000 zł,
- c) samochód H. (...) – o wartości 50 000 zł,
- d) samochód T. (...) – o wartości 50 000 zł,
- e) samochód H. (...) – o wartości 27 000 zł,
- f) samochód M. (...) – o wartości 10 000 zł,
- g) zapasy towarów,(...)– o wartości nie mniejszej niż 250 000 zł,
- h) środki pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym wnioskodawcy w (...) SA,
- i) środki pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym wnioskodawcy w Banku (...) SA,
- j) środki pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym wnioskodawcy w (...) Banku (...) SA,
- k) środki pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym wnioskodawcy w (...) we W..
- l) przedsiębiorstwo firmy (...) we W..

2. Strony znoszą współwłasność opisanego majątku w ten sposób, że:

- a) na wyłączną własność uczestniczki przyznaje się składniki majątkowe opisane w pkt 1 s, b i e,
- b) na wyłącznie własność wnioskodawcy pozostałe składniki majątkowe, a to c, d, f, g, h, i j, k , l.

3. Strony ustalają, że udziały w ich majątku dorobkowym są równe.

4. Ustalony ugodą podział majątku dorobkowego wyczerpuje wszystkie możliwe roszczenia stron z tytułu podziału majątku dorobkowego, co oznacza, że strony w sposób zupełny i ostateczny dokonują podziału majątku bez obowiązku dopłat i spłat, a uczestniczka nie wnosi i nie będzie wnosić w przyszłości z tego tytułu dalszych żądań.

5. Strony zobowiązują się wydać sobie wzajemnie przyznane rzeczy na wyłączną własność.

6. Strony szacują wartość majątku dorobkowego na łączną kwotę 1 200 000 zł, a przyznane składniki wnioskodawcy przedstawiają wartość nie mniejszą niż 600 000 zł.

7. Strony wzajemnie znoszą koszty zastępstwa adwokackiego, natomiast wnioskodawca poniesie koszty opłaty sądowej.

Postanowieniem z dnia 28.02.2006 r., XIV Ns 7/05, Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej umorzył postępowanie w sprawie, ustalił wpis stosunkowy na kwotę 6 160 zł i zwrócił wnioskodawcy 940 zł tytułem nadpłaty wpisu stosunkowego.

/ dowód: ugoda i postanowienie – k. 196-197; akta sprawy XIV Ns 7/05 /

Wyrokiem z dnia 07.01.2013 r., III Ko 14/11, Sąd Okręgowy we Wrocławiu na podstawie art. 552 § 4 kpk zasądził od Skarbu Państwa na rzecz B. W. 7 000 zł zadośćuczynienia za niesłuszne pozbawienie wolności.

Wyrokiem z dnia 18.03.2013 r., II AKa 84/13, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu zmienił wyrok

SO w ten sposób, że podwyższył zasądzone zadośćuczynienie do 14 000 zł.

/ dowód: wyrok SO z dnia 07.01.2013 r. z uzasadnieniem – k. 150-155; wyrok SA z dnia

18.03.2013 r. z uzasadnieniem – k. 156-161 /

Od 02.02.2006 r. B. W. był pacjentem (...) Centrum (...) we W. z powodu ostrej reakcji na stres związany z aresztowaniem.

Powód odbywał wizyty u lekarza psychiatry w dniach 02.02.2006 r., (?)02.2006 r., 14.02.2006 r., potem w 10.2010 r., 12.2010 r., 23.02.2011 r., 20.04.2011 r., 13.06.2011 r.

/ dowód: historia choroby – k. 164-166; zaświadczenie – k. 167; opinia psychiatryczno-

psychologiczna – k. 168-170 /

Wyrokiem z dnia 13.12.2012 r., XIV C 1099/12, prawomocnym od dnia 19.01.2013 r., Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej oddalił powództwo wniesione przez B. W. przeciwko I. W. o zapłatę 5 000 zł, tj. połowy kwoty wpłaconej przez niego do US na poczet zobowiązania podatkowego z podatku dochodowego od osób fizycznych za rok 2000. Sąd uznał, że po dokonaniu podziału majątku i oświadczeniu, że strony nie zgłaszają wobec siebie żadnych dalszych roszczeń, brak jest podstaw do rozliczeń pomiędzy stronami.

/ dowód: akta sprawy I C 1099/12 /

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Powód wystąpił z żądaniem ustalenia nieważności ugody sądowej zawartej przez niego i pozwaną przed Sądem Rejonowym dla Wrocławia-Fabrycznej w sprawie XIV Ns 7/05 o podział majątku wspólnego. Zarzucił tej ugodzie nieważność wynikłą z naruszenia przepisów prawa oraz zasad współżycia społecznego.

Zgodnie z art. 189 kpc powód może domagać się ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, jeżeli ma w tym interes prawny. Przedmiotem takiego roszczenia może być w szczególności ustalenie nieważności czynności prawnej wobec jej sprzeczności z przepisami prawa lub zasadami współżycia społecznego zgodnie z art. 58 § 1 lub 2 kc.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w przywołanych przez powoda wyrokach z dnia 17.10.2007 r., II CSK 261/07, oraz z dnia 08.12.2010 r., V CSK 157/10, ugoda sądowa ma mieszaną – materialno-procesowy charakter i może być oceniana z punktu widzenia jej ważności właśnie z uwagi na jej materialnoprawne znaczenie i skutki.

W pierwszej kolejności ocena zgodności ugody z przepisami prawa i zasadami współżycia społecznego następuje wraz z jej zawarciem. Zgodnie bowiem z art. 203 § 4 kpc w zw. z art. 223 § 2 kpc sąd może uznać ugodę za niedopuszczalną tylko wtedy, gdy okoliczności sprawy wskazują, że jest ona sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa. W razie uznania, iż nie zachodzą wskazane przeszkody do zawarcia ugody sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania w sprawie. Kontrola prawidłowości stanowiska sądu w tym zakresie następuje w pierwszej kolejności poprzez zaskarżenie postanowienia o umorzeniu postępowania. W sprawie XIV Ns 7/05 Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej nie dopatrył się wadliwości ugody ani też żadna ze stron nie zaskarżyła postanowienia o umorzeniu postępowania.

Powołanie się przez powoda w obecnie wytoczonym procesie na nieważność ugody pozbawione jest usprawiedliwionych podstaw.

Nietrafny był zarzut naruszenia przepisów art. 567 § 3 kpc w zw. z art. 684 kpc. Przepisy te wskazują, że skład i wartość majątku wspólnego podlegającego podziałowi ustala sąd. Wskazana norma adresowana jest wyraźnie do sądu prowadzącego postępowanie podziałowe i oznacza, że sąd obowiązany jest poczynić ustalenia faktyczne w zakresie składu i wartości majątku wspólnego będącego przedmiotem tego postępowania i winien to zrobić mając na uwadze wskazania stron, a także wyniki postępowania dowodowego, nie wykluczając działania z urzędu. Postępowanie w sprawie o podział majątku (podobnie jak w sprawie o dział spadku) winno mieć charakter całościowy, tzn. powinno obejmować całość wspólnej masy majątkowej, a także odnosić się do wartości poszczególnych składników majątku wspólnego (spadku) i wartości ogólnej tej masy majątkowej. Nie można mówić o uchybieniu wskazanym przepisom, jeżeli podział majątku zostaje dokonany przez strony w formie ugody.

Niezależnie od powyższe w istocie wskazane wadliwości nie zachodzą lub mogą zostać uznane za pomijalne.

Mając na uwadze treść ugody z dnia 28.02.2006 r. można zgłosić pewne zastrzeżenia. Ugoda sądowa powinna bowiem swoją konstrukcją odpowiadać orzeczeniu, jakie zostałyby w sprawie wydane. Zatem w przypadku podziału majątku ugoda winna wymieniać składniki majątku wspólnego oraz ich jednostkowe wartości, wskazywać na wysokość udziałów w tym majątku, następnie zawierać postanowienia o przyznaniu poszczególnych składników uczestnikom postępowania, o dopłatach lub spłatach, o wydaniu przyznaczonych rzeczy, ewentualnie o kosztach postępowania.

Nie ulega wątpliwości, że został ustalony skład majątku wspólnego. Strony wskazały na nieruchomości, ruchomości, środki na rachunkach oraz przedsiębiorstwo, a opisy tych elementów należy uznać za prawidłowe.

Faktycznie, wyliczając skład majątku strony nie wskazały wartości środków zgromadzonych na rachunkach bankowych i rachunku maklerskim oraz wartości przedsiębiorstwa (...), co może być uznane za pominięcie istotnego elementu ugody. Jednakże brak ten nie wpływa na ostateczną ocenę ugody. Strony oznaczyły bowiem łączną wartość majątku wspólnego na 1 200 000 zł, a także wskazały, że wartość przedmiotów przyznaczonych powodowi wynosi 600 000 zł. Skoro powód otrzymał samochody o wartości 50 000 zł, 27 000 zł i 10 000 zł oraz zapasy towaru o wartości 250 000 zł, to znaczy, że pozostałe elementy podziału, czyli rachunki bankowe i przedsiębiorstwo przedstawiały wartość 263 000 zł. Powód we wniosku o podział sam szacował przedsiębiorstwo na co najmniej 130 000 zł. Tym samym pomimo braku pełnej precyzji w sformułowaniu poszczególnych postanowień ugoda z dnia 28.02.2006 r. nie jest dotknięta wadą niekompletności czy niejasności skutkującą niemożnością określenia wartości majątku wspólnego czy też wartości jego części przyznanej na wyłączność powodowi.

Następnie należy stwierdzić, iż niezasadne są twierdzenia, jakoby pozwana miała znajdować się w uprzywilejowanej lub dominującej pozycji.

W sprawie XIV Ns 7/05 obie strony korzystały z zawodowej pomocy prawnej, występując z udziałem pełnomocników będących adwokatami. Nic nie wskazuje, aby postępowanie sądowe w najmniejszym choćby stopniu preferowało uczestniczkę postępowania. Powód nie wyjaśnił zresztą, na czym miałyby polegać jej przewaga.

W tym miejscu trzeba zwrócić uwagę na przebieg postępowania poprzedzający osiągnięcie przez strony porozumienia, które zostało ujęte w formę ugody sądowej. Na rozprawie dnia 03.01.2006 r. została sądowi zasygnalizowana możliwość ugody ze wskazaniem, że wnioskodawca B. W. i I. W. doszli do porozumienia poza samą sprawą sądową. Pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o określenie mu terminu do odniesienia się do proponowanej ugody po przedstawieniu na piśmie jej warunków. Sąd oznaczył ten termin na 21 dni, odroczył rozprawę bez terminu i wyznaczył kolejny termin na 28.02.2006 r., czyli nie tylko 21, ale nawet 56 dni później (8 tygodni). Wnioskodawca miał zatem pełną możliwość przygotowania się do rozprawy, w tym zapoznania się z ugodą i jej przemyślenia. Na rozprawie dnia 28.02.2006 r. obie strony stawiły się osobiście wraz z pełnomocnikami. Powód wyraźnie oświadczył, że zna treść projektu ugody i wyraża na nią zgodę. W takich okolicznościach nie sposób mówić o nadużyciu pozycji jednej strony (pозwanej – uczestniczki postępowania) w stosunku do drugiej i zaistnieniu jakiegokolwiek nierówności stron.

Powód zaakceptował treść ugody zaproponowanej przez pozwaną, w tym także wskazanie na rachunki bankowe i zapasy towarów.

Powód zarzucił brak prawidłowej wyceny przedsiębiorstwa. Można zgodzić się z powodem, iż przedsiębiorstwo jako stanowiące zorganizowany zespół składników materialnych i niematerialnych (art. 55¹ kc) powinno być wyceniane jako całość. Różne mogą być metody tej wyceny – księgowo, bilansowe, dochodowe, rynkowe, itp. Dowodem pozwalającym na taką wycenę jest dowód z opinii biegłego z zakresu rachunkowości przedsiębiorstw. Skoro jednak strony doszły do porozumienia w kwestii podziału majątku, nie było uzasadnionego powodu, aby sąd w sprawie XIV Ns 7/05 dokonywał jakiejś odrębnej wyceny przedsiębiorstwa.

Także bezzasadne jest podważanie dopiero teraz stanu środków na rachunkach bankowych. Powód mógł zgłosić w postępowaniu podziałowym, iż stan rachunków jest zerowy, czego jednakże nie uczynił.

Nietrafny był zarzut naruszenia art. 917 kc, zgodnie z którym przez ugodę strony czynią sobie wzajemne ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego.

Pozwana trafnie podniosła, że ugodowe zakończenie postępowania, w szczególności postępowania podziałowego, nie musi oznaczać pełnej ekwiwalentności ustępstw stron. Ugoda faktycznie była zbliżona do stanowiska uczestniczki wyrażone w odpowiedzi na wniosek, ale wskazała dodatkowo na przyznane powodowi przedsiębiorstwo oraz przyznanie mu w całości środków na rachunkach bankowych i rachunku maklerskim.

Powód nie udowodnił, aby zachodziły takie różnice pomiędzy składnikami przyznanymi stronom w ugodzie podziałowej, które mogłyby być kwalifikowane jako rażące. W ogóle zresztą nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych, które zmierzałyby do podważenia wartości majątku wspólnego wskazanej w ugodzie i wykazania jej wartości rzeczywistej.

Trzeba też zwrócić uwagę, że podział majątku obejmuje składniki które wchodziły w jego skład w dacie ustania wspólności (orzeczenia rozwodu). Jeżeli coś wyszło z majątku po ustaniu wspólności, podlega doliczeniu jego wartość. Zatem nie ma w istocie znaczenia, czy na dzień zawarcia ugody stan rachunków bankowych wynosił 0, ile na dzień prawomocności wyroku rozwodowego środki takie mogły się na nich znajdować, to samo dotyczy ewentualnych zmian w stanie zapasów towarowych.

Sąd oddalił wnioski dowodowe powoda dotyczące szeregu dokumentów, uznając je za nieprzydatne dla rozstrzygnięcia albo nie mające związku z istotą sprawy. Powód przedłożył bowiem przede wszystkim dokumenty pochodzące sprzed zawarcia ugody, które mogły być wykorzystane w pierwotnym postępowaniu albo dotyczyły okoliczności pozbawionych znaczenia dla podziału majątku. Nie mają związku z postępowaniem podziałowym protokoły przesłuchania pozwanej w postępowaniu przygotowawczym i w ogóle prowadzenie takiego postępowania. Sąd wziął pod uwagę fakt tymczasowego aresztowania powoda w czasie śledztwa w okresie poprzedzającym zawarcie ugody (04.10.2005 r. – 07.12.2005 r.), ale fakt ten nie miał znaczenia dla oceny prawidłowości ugody. Powód pozostawał

zastępowany przez adwokata, zatem pozbawienie wolności nie wpłynęło na jego udział w postępowaniu podziałowym. Ugoda została zawarta dwa i pół miesiąca po opuszczeniu aresztu.

Powód podniósł także, że w czasie zawarcia ugody był w złym stanie psychicznym. Powód wykazał przedłożoną dokumentacją medyczną, iż osadzenie w areszcie miało wpływ na jego kondycję psychiczną. Nie oznacza to jednakże, że powód w chwili podpisania ugody z przyczyn chorobowych miał zniesioną świadomość i swobodę podejmowania decyzji i wyrażania woli w rozumieniu art. 82 kc. Taka okoliczność mogłaby zostać potwierdzona wyłącznie dowodem z opinii biegłego z zakresu psychiatrii i również wniosku o przeprowadzenie takiego dowodu powód nie zgłosił.

Sąd nie znalazł także podstaw do uznania, że kwestionowana przez powoda ugoda naruszała zasady współżycia społecznego. Powód nie wskazał zresztą, jakie to konkretnie zasady współżycia miałyby zostać naruszone. Zarzucał pozwanej składanie bezpodstawnych zawiadomień o przestępstwie, co może być uznane za zachowanie niewłaściwe, ale nie dotyczy przecież ugody w podziale majątku. Nie sposób w okolicznościach sprawy dopatrzeć się też przymuszenia powoda do zawarcia ugody.

Można zresztą dodać, że nie może powoływać się na naruszenie zasad współżycia społecznego ten, kto sam ich nie przestrzega. W sprawie cywilnej zgodnie z art. 3 kpc w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia ugody strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek. Powód zarzucił pozwanej nieelojalne postępowanie. Tymczasem to powód we wniosku o podział majątku pominął istotne jego składniki, jakimi były cztery samochody, a także nie wskazał w ogóle rachunków bankowych prowadzonych na jego rzecz (niezależnie nawet w ogóle od ich stanu). Powód zatem sam postępował nieelojalnie. Powód zarzucił także, że w podziale majątku „majątek wytworzony przez pozwaną został ukryty”. Nie wiadomo, o jaki majątek chodzi, a nadto formułując takie twierdzenie powód sam sobie zaprzeczył, wcześniej bowiem stwierdził, że do powstania majątku wspólnego przyczynił się wyłącznie on sam, czyli pozwana nie miała czego „wytworzyć”.

Nie ma znaczenia także okoliczność spłaty zobowiązań. Przedmiotem podziału majątku są wyłącznie prawa majątkowe, a nie obowiązki. Natomiast, jeżeli jeden z małżonków po ustaniu wspólności, a także po dokonaniu podziału, spełni na rzecz osoby trzeciej wspólne zobowiązanie, to może domagać się od drugiego małżonka stosownej spłaty.

Reasumując, sąd nie znalazł podstaw do uznania, że ugoda z dnia 28.02.2006 r. miałyby naruszać przepisy prawa lub zasady współżycia społecznego, a przez to być dotknięta wadą

nieważności. Wobec tego oddalił powództwo.

Na podstawie art. 98 kpc pozwanej jako wygrywającej sprawę przysługuje zwrot kosztów procesu obejmujących wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 7 200 zł ustalone zgodnie z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Wobec zwolnienia powoda od kosztów sądowych obciążają one ostatecznie Skarb Państwa.

Mając powyższe okoliczności na uwadze sąd podjął rozstrzygnięcia zawarte w sentencji wyroku.